

Loskoppeling van de prijs en grote ambities

De Biomelkveesector

Teunis Jacob Slob:
"De boerenprijs zal een paar
cent omhoog moeten..."

De biomelkveesector is volop in beweging. De grootste discussies bij de Natuurweide, de verwerkers en onder de melkveehouders gaan over wel of niet loskoppeling van de prijs en welke kant het op gaat in de toekomst. En of de ambitie haalbaar is om geheel zonder antibiotica te kunnen werken, zoals in de Verenigde Staten al de norm is.

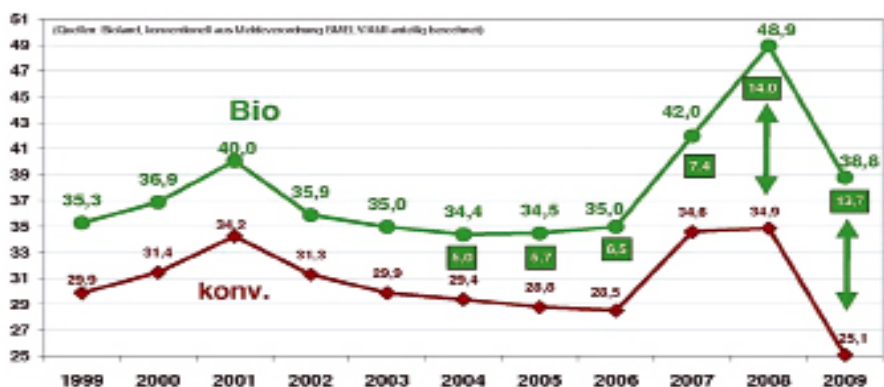
De biologische melkveehouderijsector is de laatste jaren in grootte niet zoveel veranderd. Al een aantal jaren schommelt het aantal biologische melkveehouderijbedrijven in Nederland zo rond de 320. Samen goed voor een productie van ca. 140 miljoen liter melk per jaar. Het aantal verwerkers is gestegen. Cono maakt sinds kort een biologische Beemsterkaas. En ook Arla brengt vanuit hun fabriek in Nijkerk biozuivel in de supermarkt.

Maar dat betekent niet dat de sector niet dynamisch is, integendeel. Het bedrijfsnetwerk bruist en alle verwerkers zijn hard bezig om hun leveranciers een goede melkprijs te geven. In dit artikel wordt vooral gefocust op de twee belangrijkste partijen: FrieslandCampina en EkoHolland Melk op Maat. In het laatste jaar zijn er belangrijke verschuivingen opgetreden in het ledental van deze twee coöperaties. FrieslandCampina heeft nu 130 en EkoHolland 96 leden.

FrieslandCampina blijft dus marktleider. Voor de fusie tussen Campina en Friesland Foods hadden ze samen ca. 170 leden. In de laatste jaren zijn er toch veel melkveehouders overstapt naar EkoHolland. Ruwweg kun je stellen dat er twee visies zijn. De FrieslandCampina-boeren vertrouwen op de betrokkenheid en de zekerheid van een grote coöperatie die wel tegen een stootje kan, ook als straks de quota verdwijnen, maar daar staat tegenover dat de melkprijs gekoppeld is aan de gangbare prijs. Teunis Jacob Slob, de nieuw gekozen voorzitter van de Natuurweide: "Op dit moment is de toeslag gemiddeld over het jaar 9 cent voor Eko-melk en 13,4 cent voor Demeter-melk. Die koppeling is gebaseerd op de meerkosten die het produceren onder het Eko-keurmerk met zich meebrengt."

EkoHolland-boeren gaan met hun melk de markt op. De prijs die de leden krijgen, is niet gekoppeld aan de gangbare prijs, maar wordt bepaald door de markt. EkoHolland heeft het uitgangspunt dat de prijs voor biologische melk niet onder de FrieslandCampina-prijs verkocht wordt. Dat drukt de bioprijs. Kan het niet voor die prijs verkocht worden,

Figuur 1. Melkprijzen in Duitsland

dan gaat het bio-certificaat eraf en wordt het op de gangbare markt verkocht. Er zijn ca tien afnemers, o.a Veco, Cono en Arla die er toetjes, poeder, kaas of dagzuivel van maken. De leden zijn zeer te spreken over de gerealiseerde prijs van de afgelopen jaren. Maar bovenal is er sprake van een nieuw elan onder de melkveehouders sinds het ontstaan van EkoHolland. Het heeft de biomelkveehouders flink opgeschud. Je kan als groep melkveehouders zelf melk in de markt zetten en daar nog een goede prijs voor vangen ook! De andere melkverwerkers volgen de prijzen van Campina, hoewel ook Aurora een eigen prijs hanteert die vooral door de markt bepaald wordt.

Koppeling

Marktleider FrieslandCampina is de enige in West Europa waar de prijs van biomelk gekoppeld is aan de prijs van gangbare melk. Een werkgroep van FrieslandCampina, waar ook biologische melkveehouders in zitten, is wel hard aan het nadenken over een meer marktconforme toeslag. Tot 2008 bleven de gangbare prijs en de biologische melkprijs redelijk parallel naast elkaar lopen. Het verschil tussen biomelk en gangbare melk in Duitsland, waar de markt de prijs van biomelk bepaalt, bleef zo'n 5 tot 7 cent. Maar vanaf 2008, zeg maar vanaf de financiële crisis, gaan de prijzen uit elkaar lopen. In Duitsland loopt het verschil op tot 14 cent.

FrieslandCampina timmert flink aan de weg nu sinds 1 mei biologische Boerenlandmelk op de markt gebracht is. Dat gaat om ca 20.000.000 liter melk. De Boerenland-karnemelk is al 100% bio, de andere zuivelsoorten moeten dat op den duur ook gaan worden. Op het pak staat een code en daarmee kan de consument op internet precies achterhalen van welke 'passievolle' bioboer de melk komt. Geen anonieme zuivel meer! De Boerenland-zuivel staat voor 10-20 cent meer in het schap dan de biologische zuivel. Harrie Janssen, lid van de werkgroep van Campina: "Ik sluit niet uit dat in de toekomst de prijs voor boeren dan ook omhoog gaat en de koppeling losgelaten wordt. Het belangrijkste is dat we aan alle leden van Campina goed uit kunnen leggen wat en waarom de boerenprijs van de verschillende melkstromen anders is." Voor de gehele biomelkveesector is deze diversiteit van melkprijzen niet slecht; zo hebben boeren iets te kiezen en houden de beide coöperaties elkaar scherp.

Ambities

De Natuurweide heeft grote ambities. Een groep leden is hard bezig om een visie 2020 op te stellen en daarnaast loopt er een onderzoek naar de te verwachte economische, technologische en politieke ontwikkelingen met behulp van een trendonderzoek. Eén ding is al wel duidelijk uit de studies; het antibioticagebruik zal moeten verminderen. Het wordt steeds duidelijker dat de veehouderij een gevaar vormt voor de menselijke gezondheidszorg. In de VS is de bioveehouderij al antibioticavrij. In Nederland zijn er een 20-30 melkveehouders die of geheel of bijna geheel antibioticavrij werken. Teunis Jacob Slob: "Het is een mooie uitdaging voor alle biologische melkveehouders om aan de slag te gaan met de ambitie om antibioticavrij te kunnen werken. We kunnen dan een enorme bijdrage leveren aan de Nederlandse samenleving en daarmee de gehele melkveehouderij naar een hoger plan brengen. Daar hangt natuurlijk wel een kostenplaatje aan: de boer kan dat niet voor niks doen, de boerenprijs zal een paar cent omhoog moeten, maar dan heb je ook wat!" ■

EUROPESE MARKT

Je kan niet meer spreken van een Nederlandse biomelkmarkt. Het is een West-Europese markt geworden. Op de Biofach, afgelopen februari ontmoetten de West-Europese biologische melkveehouders elkaar om ervaringen, prijzen en marktinformatie uit te wisselen. Oostenrijk en Denemarken lopen voorop in het aandeel van de totale melkmarkt in die landen. De stad Kopenhagen loopt helemaal voorop; daar is ca 30% van de verkochte melk biologisch. Vooral Oostenrijk kan, doordat de Oostenrijkse overheid de biosector flink subsidieert, direct biomelk leveren als bijvoorbeeld Duitsland een tekort heeft.

DE VERENIGDE STATEN

Jim Wedeburg, lid van Organic Valley, de coöperatie van biologische boeren in de VS, vertelde op de BioFach in Neurenberg over de biomelkveesector in de VS. Jim Wedeburg: "Boeren brengen zelf melk op de markt en de prijzen voor gangbare melk blijven op hetzelfde niveau, terwijl de prijs voor biomelk stijgt!

Bij ons is het een norm om zonder antibiotica het bedrijf te runnen. Dat kan wellicht makkelijker dan in het vochtige Nederland. Bij ons is het klimaat droger en dan heb je minder kans op besmetting. Je ziet vaak een koppeling tussen bio en gangbare bedrijven. Als het onvermijdelijk is om antibiotica te gebruiken, gaat de koe van het bio naar het gangbare bedrijf. Zo blijft het bio-bedrijf antibioticavrij. Een mooie pragmatische oplossing!" Dit zijn volgens Teunis Jacob Slob interessante ervaringen waar we in Nederland veel van kunnen leren.

Tabel 1. De Biomelkveesector in Nederland in 2010

FrieslandCampina	130 leden
EkoHolland Melk op Maat	96
Rouveen	30
Hoodammer	20
Aurora	20
Zelfzuivellaars	25
Totaal	321 biomelkveehouders

Tabel 2. Biomelkmarkt Europa 2009

Land	% van totale melkmarkt	biomelk (kg)
Duitsland	1,7	424.000.000
Denemarken	9,6	440.000.000
Ver. Koninkrijk	3,4	470.000.000
Oostenrijk	12,8	345.000.000
Frankrijk	1,1	250.000.000
Zweden	6,6	206.000.000
Zwitserland	5,2	200.000.000
Nederland	1,3	140.000.000
Belgie	1,3	38.000.000
Noorwegen	1,9	29.000.000

Bron: Bioforum, België